

ОКТОБАР – МЕЂУНАРОДНИ МЕСЕЦ БОРБЕ ПРОТИВ РАКА ДОЈКЕ

Октобар месец као међународни месец борбе против рака дојке, ове године обележава се под слоганом: „**Шта ћете данас урадити за здравље ваших груди?**”. У оквиру кампање промовишу се: физичка активност, правилна исхрана и регулација телесне тежине.

Избор животних навика игра кључну улогу за здравље груди сваке жене. Редовна физичка активност, избегавање гојазности и регулација телесне тежине, као и избалансирана исхрана су битни фактори за очување здравља груди. Према доступним подацима ширењем свести о превенцији ризикофактора и променом начина живота код око 25% до 33% жена може се превенирати рак дојке.

Рак дојке је тренутно водећа малигна болест код жена, јер према доступним подацима у свету сваке године од рака дојке оболи око 1.670.000 жена, а око 522.000 жена умре. У Србији се сваке године региструје око 4600 новооболелих жена од карцинома дојке, а око 1600 жена изгуби живот. Од укупног броја новооболелих жена у свету од 20% до 30% жена је млађе од 50 година, а око 33% жена су старости од 50 до 64 године.

Поред примарне превенције и промоције здравих стилова живота јако је битна и секундарна превенција, односно рано откривање рака дојке. Већи број смртних случајева жена оболелих од рака дојке јавља се у земљама у развоју због дијагностиковања рака дојке у касној фази, углавном због недостатка свести о потреби раног откривања, као и због недостатка ресурса у здравственом систему. Када се рак дојке открије у раној фази уз адекватну дијагностику и лечење, шансе за излечење и продужетак живота су далеко веће него у случајевима када се ова болест открије у касној фази.

Наша земља спроводи Национални програм за рано откривање рака дојке према децентрализованом моделу од 2013. године. У току је друга година првог циклуса организованог скрининга који се спроводи у 19 општина радом стационарних мамографа и у 23 општине радом мобилних мамографа.

Институт за јавно здравље Ниш, као референтна установа врши координацију спровођења Националног скрининг програма на рано откривање рака дојке на територији Нишавског и Топличког округа од почетка фебруара 2013 године. Скринингом на рано откривање рака дојке за сада су обухваћене жене старосне доби од 50-69 година са подручју града Ниша. Служба за радиолошку дијагностику Дома здравља Ниш, пружа све неопходне информације у вези спровођења овог скрининг програма и обавља мамографију стационарним мамографом. Поред жена са подручја града Ниша, у оквиру Националног скрининг програма на рано откривање рака дојке до сада су прегледане мобилним мамографом и жене из 4 општине Топличког округа (Блаце, Куршумлија, Прокупље, Житорађа) и 1 општине Нишавског округа (Ражањ).

До краја 2014. године прегледи жена мобилним мамографом планирани су још у три општине Нишавског округа: од 20.10.2014. године до 02.11.2014. године у општини Гацин Хан, од 03.11.2014. године до 23.11. 2014. године у општини Сврљиг и од 01.12. 2014. године до 28.12. 2014. године у општини Дољевац. Прегледи су бесплатни за здраве жене старости од 50 до 69 година, без симптома малигну болести дојке. Није потребан упут већ само здравствена књижица која не мора да буде оверена. Мобилни мамографи биће лоцирани испред домова здравља у овим општинама. Прегледи жена мобилним мамографом вршиће се од 8 сати до 20 сати са паузом од 14 до 15 сати.

У Србији је према доступним подацима Канцеларије за превенцију малигну болести Србије, закључно са августом 2014. године, скрининг мамографија урађена код 61.878 здравих жена старости од 50 до 69 година живота и откривено је 193 карцинома дојке. У наредном

периоду овакав вид секундарне превенције прошириће се на територију целе земље како би скрининг мамографијом обухватили све жене старости од 50 до 69 година живота и открили карцином дојке у раној фази чиме би се побољшало лечење ових особа и смањила смртност од карцинома дојке што је главни циљ оваквих активности.

Мр сц. мед др Ана Стефановић
координатор за скрининг рака ИЗЈЗ Ниш